

nya». El mateix any publicà amb Antoni Josep Pitarch *El diseño artístico y su influencia en la industria: Arte e industria en España desde 1774 a 1907*, llibre editat primer per la Fundación Juan March a Madrid i després per l'editorial Blume a Barcelona el 1982. L'any 1985 publicà, amb Daniel Giralt-Miracle i Ramon Manent, el llibre *Argenters i joiers de Catalunya* a l'editorial Destino, amb una versió en català i una altra en castellà. L'any següent aparegué una obra bàsica en la qual col·laborà: *Història de l'art del País Valencià*, editada per Eliseu Climent a Tres i Quatre. L'any 1985 publica el seu estudi «Els argenters de la cort de Pere III», dins de la temàtica «Pere el Cerimoniós i la seva època», a l'*Anuario de Estudios Medievales* del Consejo Superior de Investigaciones Científicas.

El 1986, en col·laboració amb Antoni Josep Pitarch i Francesc Català Roca, publicà una síntesi fonamental sobre *L'art romànic català i els seus antecedents, segles IX-XII* a la col·lecció «Història de l'Art Català» d'Edicions 62 (Barcelona). I amb el mateix historiador i el mateix fotògraf fou coautora del volum dedicat a *L'època del Cister*, així com del volum *L'art gòtic, segle XIV-XV* de la mateixa col·lecció.

Escrigué onze estudis monogràfics per a *Thesaurus: Estudios de l'Art als Bisbats de Catalunya, 1000-1081*, Barcelona 1986. I també vint-i-quatre estudis més a *Millenium: Història i Art de l'Església Catalana*, 1989.

Amb Xavier Barral i altres autors col·laborà a l'obra *Art Català = Ars Cataloniae*, editada per L'Isard en diversos volums entre el 1997 i el 2002. També va escriure el text «Argenteria andorrana: estudi introductori», a *Catálogo de l'orfebreria d'Andorra*.

Per al Círculo de Lectores va escriure, amb Xavier Barral, *El arte medieval cristiano*, llibre aparegut el 2002. També ha fet altres estudis monogràfics i catàlegs d'exposicions.

Com a gran experta en història de l'art va formar part del Consell Assessor del Patrimoni del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya i de la Comissió Territorial del Patrimoni Cultural de Barcelona. També fou membre del patronat de l'Institut Amatller d'Art Hispànic, per al qual va escriure el 2010 un homenatge a Josep Gudiol i Ricart, fundador d'aquesta institució. Igualment, fou assessora del Museu Nacional d'Art de Catalunya durant els períodes en què fou dirigit successivament per Xavier Barral i Altet i per Eduard Carbonell i Esteller, entre el 1991 i el 2005.

En la seva especialitat abastà tot l'àmbit dels Països Catalans i no es limità a l'orfebreria. La seva desaparició constitueix una pèrdua notòria per a la historiografia catalana de la joieria i de l'art en general. No sols fou una investigadora de primer ordre, sinó que formà deixebles a la Universitat de Barcelona.

Olimpio Musso (1941-2022)*

Nat a Casale Monferrato (Piemont) el 1941. Doctor en lletres clàssiques (1964). Fou professor de filologia grega i llatina i de dramaturgia clàssica a les universitats de Pavia, Florència, Múnic i Barcelona. Fou professor d'història del teatre grec i llatí a la Universitat de Florència des del 1992. Va ser agregat cultural a Múnic (1979-1982) i a Barcelona (1982-1992). Va morir el 12 d'octubre de 2022 a Colle di Val d'Elsa (Toscana).

És autor de més d'un centenar de treballs científics en diversos camps, sobretot de l'antiguitat clàssica: literatura grega i llatina, epigrafia, papirologia, arqueologia, numismàtica i història del teatre antic i modern. Especialment, ha estudiat i publicat uns papirs fragmentaris de Cal·límac i d'Apolloni de Rodas descoberts a Montserrat. Va editar i comentar un plom grec d'Empúries i es va ocupar d'epígrafs ibèrics, etruscs i llatins de Tossa de Mar i de Tarragona. Es va preocupar del cèlebre *Anònim enamorat*, manuscrit de Ripoll del segle XII, i escrigué un assaig recent sobre el *Curial e Güelfa*, acompanyat d'un estudi sobre les terres de Montserrat al segle XIV, lloc i temps imaginaris en què l'autor anònim situa les aventures dels amants.

A més d'interessar-se pels orígens i per la història de la guitarra, sobretot fins a l'època de Ferran Sorts, el seu interès pel teatre clàssic motivà que fos sol·licitat per al muntatge de l'òpera de Josep Soler *Èdip i Jocasta*, inspirada en l'obra de Sèneca i representada al Liceu de Barcelona el 1986. El mateix any enllestí la versió italiana de l'*Antígona* de Salvador Espriu, emesa per la RAI amb grans elogis i editada a Palerm el 1988.

Mentre residí a Barcelona com a adjunt de l'Institut Italià de Cultura, en dirigí la Secció d'Estudis Històrics, que aleshores adoptà el nom d'Alberto Boscolo. Des d'aquest lloc, contribuí decisivament a l'organització d'uns vint-i-cinc congressos, col·loquis, taules rodones, conferències i altres manifestacions sobre temes catalans. També prestà ajuda per als viatges i per a les estades de professors i d'estudiants nostres fora de Catalunya per tal d'assistir a reunions científiques, amb el propòsit d'estrener els lligams, especialment entre erudits catalans i italians. Des del 1990, i sota la seva direcció, l'esmentada secció publica uns *Quaderni di Studi Storici* amb interessants monografies breus.

Era membre corresponent de l'Institut d'Estudis Catalans des del 16 de desembre de 1996.

* Text preparat per Albert Balcells (Institut d'Estudis Catalans).